

1. Eriks af Pommern bref om olaglig köpenskap. Köpenhamn
den 12 juli 1423.

Original på pergament (25 × 11 cm.) i Stockholms rådhusarkiv. — 12 rader. Eriks sekret (tre kronor), skadadt.

Vi Erik, meth Guths nathe Danmarks, Sverigis, Norgis, Vendes ok Gotes konung ok hertuch i Pomeran, bjude høyghlike ok hardhe- like alle vore foghede ok æmbitzmæn i Sverige under høyghiste budh, at the thet svo fly, at engin sighlæ meth sin köpmanscap eller drifve sin hantering i olaghæ haffne i Sverige, svosom ær fore hofmanne gardhe ok preste gardhe eller noker anner stædhs, ther som enge laghlike köpstæther ære, ther theris köpmanscap hverkin ut af landit eller in at føre ok engehande gotz over at schipe hverkin til Tælghe eller Trosæ, entich ut af landet eller in, uten theræ borgheræ, effter thy som theres rætte bok utviser.

Item give vi vore foghede ok æmbitzmæn pa Stokholm ok vore borghemestere ok radh i Stokholm fulle macht, at the mughe hindre ok hindre lade alle the, som svodan köpmanscap ok hantering i olaghe haffne drifve ok olaghlike hantere, svosom ære hofmæn ok theris svene ok thienere ok preste ok theris svene (ok) thienere ok annet löst folk, ok ther over at rætte, effter thy som theris stadhs bok utviser.

Datum Haffnis anno domini MCDXX tercio feria secunda proxima post octavas visitationis beate Marie virginis nostro sub secreto presentibus appenso.

2. Riksrådets privilegiebref. Stockholm den 1 maj 1436.

Original på pergament (62 × 34 cm.) i Stockholms rådhusarkiv. — 40 rader. 54 sigill bevarade, tillhörande ärkebiskop Olof (kors), biskoparne Bengt (andligt vapen), Sven (klufven sköld med leopard och lilja), Thomas (nyckel och svärd i kors), Olaff (två småsköldar, den ena med stående djur, ottydligt), Magnus (två småsköldar, den ena med arm), Nils (två småsköldar, den ena med lilja); drotsen Christiern Nilsson (vase), Nils Gustafsson (båt), Gotschalk Bengtsson (tillbakaseende ulf), Nils Årengislasson (klufven sköld), Laurents Ulfsson (lejonörn), Bo Stensson (delad sköld), Gustaf Algotsson (tre sjöblad), Broder Svensson (tjurhufvud), Karl Knutsson (båt), Nils Jönsson (oxpanna), Bengt Jönsson (d:o), Karl Ormsson (gumsehufvud), Knut Joansson (blott fragment), Bengt Oddsson (otydligt), Erik Puke (båt), Bengt Gotschalksson (hjort), Nils Stensson (delad sköld), Mattias Ödgislasson (lilja), Bo Knutsson (griphufvud), Olof Ragvaldsson (fyrstyckad sköld), Gregers Magnusson (snedbjelke), Magnus Green (spets från venster), Årengisl Nilsson (klufven sköld), Birger Trolle (trollhufvud, otydligt), Claus Plata (två vingar), Joan Gedda (fisk), Henrik Sverdh (svärd med stjärnor), Bengt Lydekesson (drake), Gustaf Ulfsson (sparre), Gustaf Sture (tre sjöblad), Ture Stensson (två tvärbjelkar), Erik Turesson (d:o), Fader Ulfsson (fragment), Ragvald Puke (båt), Harald Stensson (spets från venster), Holmsten Joansson (ros med strålar), Erik Jönsson (skadadt), Karl Magnusson (snedbjelke), Gregers Bengtsson (tre snedbjelkar), Joan Folkason (båt), Harald Ulfsson (klufven sköld, venstra fältet deladt), Jöns Olofsson (krumhorn), Ragvald Magnusson (fargalt), Birger Ulfsson (klufven sköld, venstra fältet deladt), Nils Krok (snedbjelke med sparre), Laurents Snakenborg (snedbjelke med orm), Sten Pedersson (sjuuddig stjärna). Märken efter 11 sigill. — Tryckt förut, se under N:o 18.

In nomine sancte et individue trinitatis. Vi Olaff, meth Gudz nadh ærchebiscop i Upsalom, Benct i Lynköpunghe, Sven i Skara, Thomas i Strengnæs, Olaff i Vesteraros, Magnus i Abo, Niclis i Væghxio, meth sama nadh biscopa; Cristiern Niclisson, drotste, Niclis Gödzstafson, Godzschalk Benctsson, Niclis Æringislasson, Laurentz Ulfson, Bo Stensson, Gödzstaff Algotzson, Brodher Svensson, riddara; Karl Knutzson, marschalk, Niclis Jönsson, Benct Jönsson, Karl Ormsson, Karl Bonde, Knut Karlsson, Knut Joansson, Benct Odsson, Erik Puke, Benct Godzschalksson, Niclis Stensson, Karl Cristiernsson, Mattios Ödhgislasson, Bo Knutzson, Olaff Ragvaldzson, Gregers Magnusson, Magnus Green, Æringisl Niclisson, Joan Karlsson, Birghe Trulle, Otte Ulfson, Claus Plata, Joan Gædda, Henrik Sverdh, Benct Lydekeson, Sone Sonason, Niclis Olafson, Gödzstaff Ulfson, Gödzstaff Sture, Thure Stensson, Erik Thureson, Erik Stensson, Fadher Ulfson, Ragvald Puke, Harald Stensson, Holmsten

Joansson, Albert Peccatell, Erik Jönsson, Karl Magnusson, Gödzstaff Magnusson, Gregres Benetzson, Joan Folkason, Harald Ulfson, Jöns Olafson af Halko, Ragvald Magnusson, Birgher Ulfson, Niclis Krok, Gregres Niclisson, Magnus Piik, Laurentz Snakenborgh, Sten Pædhersson, a vapn¹, rikesins radh ok mæn i Sverike, görom vitherlikit meth thetta vart opna bref, at for troschap ok thiaenist, som radhit och menheten i Stokholm hafva rikeno oc oss bevist, sunderlica ther fore at vi upa mena Sverikes rikis væghna ærom sva forente meth thöm ok the meth oss, at riket ok rikesins inbyggjara oc stadhen oc stadzins inbyggjara skulu her effter till æværdelikin tidh saman blifva ok aldreich offtermer at skilias, æhvat oss ofver gar upa badha sidhor, utan hvar delin fornæmpde schal androm til help oc tröst vara meth lif ok godz krononne i Sverike til værdhughet oc styrkelse, Sverikis rike, Stokholms stadh oc oss allom rikesins oc stadzins inbyggjarom, föddom oc oföddom, til nytto, gagn ok bestand. Ok for then troschap oc kerlek, som riket ok vi ærom thöm nu meth thet första pliktughe, hafvom vi upa mena rikesins væghna unt oc tillatit meth godhom friom vilia ok beradhno modhe, at radhit oc menheten i Stokholm, the nu æra oc tilkomande vardha, til æværdelikin tidh mugha oc skula niuta ok bruka effterscrifna artickla, *privilegia* oc frihet fri oc ohindradha fore oss ok alla vara effterkomanda, ok seculom vi oc vara effterkomanda vara thöm ther til behiælpughe effter vare ythersta macht mot alla mæn, æ hva the hælzt æra, som thöm oc thera effterkomanda her uti i nokrahanda mato hindra vilia.

1. Först at stadhin Stokholm hafve ok æghe till æværdelikin tidh, sva som til forene fornt oc gamalt varit hafver, vaghena oc klædhehusit², thera rænto oc all annor stadzins ingiæld oc rænto, som stadhen af alder ræntat hafver oc æn rænta kan i stadhen oc stadzins frihet, besunderherlica næmda Asöna³ meth allom gambлом tillaghom, som af alder under stadhen lighat hafver.

2. *Item* unnom vi thöm af rikesins væghna til æværdelica ægho under stadhen the sunnarsta qværnena meth sudhra strömen mællen stadhen oc Asöna, allan crononna rættughet sva meth skiæl, at borghamæstarana oc radhit i Stokholm hafva upa gantzka fornæmpda

¹ A vapn = väpnare, tillhörande frälsets andra klass.

² Vaghen = stadens våg, där varor mot viss afgift skulle vägas; klædehuset = byggnad för magasinering mot afgift af vissa varor.

³ *Asön, Åsön*, gammalt namn på Södermalmslandet, d. v. s. landet mellan Mälaren, Saltsjön, Hammarbysjön och Årstaviken.

stadzins væghna oss uppa crononna væghna uplatit ok tileghnat the qværnena nordhan næst hælghandzhuseno liggiande, som stadhenom fordhom afgangen var.

3. *Item* unnom vi thöm under stadhen æværdelica til fægang ok alla adhra nytto nyio qværn oc Sicklöna meth aker ok æng meth skogh oc mark oc allom fiskevatnom, meth qværnoc oc allom tillaghom, som ther af alder tillighat hafver in til Dufvonæs ok Konungs haffn, ok besunderlica unnom vi thöm Thyningöna, som the af alder haft hafva meth alle frihet¹.

4. *Item* at stadhen aname til sik i gen oc her efter niute oc bruke alla thera æghodela til landh oc vatn, byamarkar, tompter, ströma, qværna oc qværna stadha, som thöm af trængde æra, sidhan konung Magnus Eriksson var radhande i Sverike. Ok ther til unnom vi thöm uppa rikesins væghna til æværdhelica ægho under stadhen, at stadzins fiskara mugho fri ok ohindradhe fiskia i allom crononna oc rikesins almennings vatnom kring um Stokholm i saltom sio oc færskom, thoch ohindradhom oc oforsumadhom hvars mans sunderlikom oc beskedhelikom æghadelom til land oc vatn.

5. *Item* kallom vi i gen ok aflæggiom allan then toll, skat, olaghhikin thunga ok allan oræt, som upkomen ok alagdher ær, sidhan fornæmpde konungs Magnus radhande vardh i Sverike, sva ath stadhen ok stadzins inbyggjara blifve ther um sva fri, som han tha var, tha han stadhen anamadhe.

6. *Item* at engen bygning bygges upa damenom eller bromme norre ok sudhre, sva at thet komber stadhenom til skadha eller men.

7. *Item* at engin utan borghara moghe byggia hæsta stalla i stadhenom ok eigh utan til uppa malmana innan stadzins ramærke ok frihet utan meth stadzins ok æghandens godhvilia.

8. *Item* nar herskapit ok rikesins radh i Sverike æra ens vordhne, huru got mint i Stokholm skal slas, tha skal thet sætias borghamæstarana ok radhit i hænder i Stokholm, at the thet sva styre oc forvare, at thet blifve som thet uplaght vardher; findz annat, at tha ungiælde then som bryter, thoch oskadde ok ohindradhe the nytto ok rænto, som cronan i Sverike af alder hafver af mintet haft.

9. *Item* um hælandzhuset ok Hælandzholman² ok thet folk

¹ *Siklaön* mellan Lilla Värtan, Skurusund, Järla- och Hammarbysjöarna. — *Dufvonäs* på *Siklaön* vid Skurusund och Lännerstaviken. — *Konungshamn* (— haffn) vid norra inloppet till Skurusund. — *Tyningön* söder om Vaxholm.

² Helgeandsholmen.

ther ingifs oc inne bygger niute stadhen oc bruke i alle mato, som thet var i fornæmpda konung Magnussa tid. Ær stadhenom nokot sidhan af trænght, thet anamme the i gen under stadhen, som vidherbör, oskaddom kirkionna ræt um klærka etc.

10. *Item* at effter thet at Stokholm ær hovudh stadhen i rikeno, tha bör hærskapeno engin klærk presentera til Stokholms kirkio, utan thæn infödder ær i stadhenom, um nokor ther til fallen ær, eller infödder i rikeno, then væl boklærdher ok ther til beqvæmelikin ær, ok then, som presenteradher vardher, skal innan siex manadha ther effter blifva sielfver stadhugt sitiande vidh fornæmpda kirkio oc halda *capellanos*, som vidhirbör, utan sva kunde vara, at han stodhe i *studio* ellir haffde annor openbara laghliken forfall, hulkit bevisas skal innan fornæmpda tid fore borghamæstarana ok radhit i Stokholm; hafver then klærken ej svadana forfall, som nu sagdh æro, ok komber ej sitiande vidh fornæmpdo kirkio innan forserifna tid, tha mugho borghamæstarana ok radhit presentera en annan klærk inföddan, ther til fallen, ok honum skall kirkion gifvas utan gensæghn ok hinder.

11. *Item* um danaarf gange, som laghbokin uthvisar, thoeh sva at hvat som konungenom til danaarfs tilfalder af hus ok jordh innan stadhen ok stadzins ramærke, thet skulu dandemæn skatta effter skælikhet ok laghum uppa thera edh, ok sidhan thet ær til danaarf komit, ok skattat ær, som forscrifvit star, tha skal thet standa stadhenom til lösn ok engom androm innan siex vikur ther næst effter. Löses thet eigh ther for innan, tha gifvi eller sæli konungin hvem han vil, thoeh eigh androm utan thöm, som borghare blifver ok alla rættughet gör meth stadhenom, ok um nokor komber meth skælike bevisning innan nat ok ar uppa rætta arfvingia væghna, at thet vari sva laghfast, som rætter arfvinge sielfver kommen vare.

12. *Item* at then, som slottet innehafver, ok radhet i Stokholm endrachtelicha væli ok tilskikke byfoghota, som rættien skal sittia meth radheno, ok skedhe thet sva, at then sami byfoghotin finge hinder eller forsumadhe eller eigh vilde sittia rættien meth radhit, som lagh uthvisa, tha vari foghotin mæktugher at sættia en annan i hans stadh; vil ecke foghotin, vari tha radhit mæktught at sættia en annan i hans stadh, sva længe han borto ær, sva at eigh rættien forsumes eller nidherlægs i stadhenom, allom konungslikom ræt oforsumadhom.

13. *Item* at engin lejdes eller felighes in i stadhen utan borghamæstarana ok radzins samtyckio. Æn borghamæstarana oc radhit

lejdhe oc felighe effter skælikhet inuem the villia, thoch eigh rikeno, rikesins mannom eller thöm, som Stokholms hus effter laghum inne hafver, til skadha eller forfang.

14. *Item* hvar som slar en man i hæl meth vilia eller foracht ok beradet modh i Stokholm eller stadzins frihet, at han engin fridh niute i kirkio eller clostre, ok eigh then, som forrædhilse gör.

15. *Item* at engte forbudh lægges a stadhen, utan rikesins radh serdelis samtycker thet meth hærskapit.

16. *Item* at radzins budh vardhe haldet stadhugt ok fast, som the skiællica uppa biudha, oc serdelis thet borghamæstarana siælfve uppa biudha.

17. *Item* vare thet sva, at nokre rætte fore kome, som eigh finnas bescripne ok uth trychte i laghbokinne, thöm mugha the rætta uppa thera edh effter thera bætsta samvit, oc skula stadhughe oc faste blifva som annor bescripven lagh.

18. *Item* um nokor gör i Stokholm eller innan stadzins ramærke oc frihet svadana misgerninga, som gar a lif, eller annor brot ok rymer uppa landhet, uppa slot eller herra gardha eller annorstadz, at engin fordaghtinge thöm mote stadhenom eller thera vissa budh, utan hvar man skal oc bör vara thöm behiælpughe, at then brutlike kome i stadhen ok stande sin ræt. Sva vari ok, um nokor rymer uppa Stokholms slot for misgerninga skuld. Gange ok i sama mato, um nokor rymer for misgerninga skuld af landeno eller af Stokholms slot i stadhen.

19. *Item* mogha the, effter thy laghbokin uthvisar, besættia skattabönder oc thera godz sva væl som andra badhe fore giældh ok andra saker.

20. *Item* at engin skadhelik væria eller vapn bæras i stadhenom, utan som lagh utvisa ok gamul sidhvænia varit hafver, utan borghamæstarana oc radsins lof, um sva kunde vidher thorfva fore sak skuld, vidh lagha plikt.

21. *Item* ma engin vara borghare i flere köpstædher i sænder utan i enom undher XL marka sak ok hafve godzit forfarit, som han i tholike mato köper eller sæil, hærskapeno ok stadhenom til tvæskiptis.

22. *Item* mogho borghomæstarana ok radhit thöm qvinnom ok mannom, som i openbara rökte koma fore hor ok andra tholika misgerninga, fore læggia væriomal, æn thoc at the vardha ecke inne takne med siæx mannom, kirkionna ræt i alle mato oforsumadh.

23. *Item* skulu ecke horkonor eller andra, the i ondo lifverne

liggia eller lighat hafva, dragha skarlakan, graskin eller annor kostelikin skin ok eigh gull eller sylver i thera klædthom vidher plikt, som borghamæstarana ok radhit uppa læggia.

24. *Item* at ala forscrifna artikla ok hvar thera serdelis um sik thæs stadhugbare ok fastare blifve til æværdelikin tid, tha tilbudom vi oss ok vara effterkomanda at styrkia hafva ok halda borghamæstarana, radhit ok menhetena meth allan stadhen Stokholm ok alla thes tilhöringhe vidh lagh ok ræt ok vidh thera frihet ok *privilegia*, at the skulu stadhugh oc fast halden vardha, ohindrath ok okrænkt thera ræt ok *privilegia*, som i upstadhomen byggia ok bo ok af alder haftt hafva. Ok sunderlica anamom vi thöm ok thera effterkomanda, thera godz, rörlikit ok örörlikit, meth thera svenom ok thiænarom i vara enkannelica hägn, forsvar ok beskerming. Vil ok nokor, som Gudh forbiudhe, vända thöm til ondo meth ordh, radh eller gerninga, at the hafva nu meth troskap ok kärlek ganget ok latet sik til Sverikis rike ok rikesins radh ok mæn ok vilia ther framdelis vidh blifva ok vi vidh thöm til tröst hvar androm, som vidherbör, tha viliom vi ok skulom forsvara ok beskerma ok afværia meth thöm ok thera effterkomanda thet meth lif ok godz effter vare ytersta formogho, crononne i Sverike, rikene, oss ok varom effterkomandum uppa badha sidhor til froma, nytto ok bestand till æværdhelikin tidh. I sama mato hafva ok the for thöm ok thera effterkomanda forbundet stadhen Stokholm ok thöm til oss ok vara effterkomanda til hielp, tröst ok beskærming, serdelis til rikesins værn ok bestand, hulkit vi ok the stadhelica ok fast halda viliom ok skulum fulkommelica ok obrutlica vidher vara sannindh ok godha tro utan alt archt eller hielperædhe. Ok til thæs ytermere forvaring, stadhfæstelse ok vitnisbyrdh tha latom vi fornæmpde ærchebiskop, biskopa, riddara ok svena var incigle meth vilia ok vitskap hængias for thetta bref. *Datum Stokholm anno domini millesimo quadringentesimo tricesimo sexto feria tertia proxima ante festum Sancti Johannis apostoli et evangeliste ante portam latinam, que est sexta dies mensis Maii.*

3. **Officiel vidimation af 1436 års privilegiebref. Stockholm den 1 mars 1442.**

Original på pergament (66 × 50 cm.) i Stockholms rådhusarkiv af den med officiel latinsk vidimationsformel försedda afskriften. — 82 rader samt 8 kortare rader för det sista stycket: "Et ego Petrus" etc.

In nomine domini, amen. Anno a natiuitate eiusdem millesimo quadringentesimo quadragesimo secundo, indictione quinta, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Felicis diuina providencia pape quinti anno eius secundo, die vero mensis Marcii prima, hora nona ante prandium vel quasi in mei notarii publici subscripti et testium infra scriptorum ad hoc specialiter vocatorum et rogatorum presencia constituti personaliter in consistorio opidi Stockholmensis Upsalensis diocesis prouidi et circumspecti viri domini Olauus Svarthe et Henricus van Husen, proconsules eiusdem opidi, nomine et ex parte consulatus ac tocius communitatis eiusdem loci produxerunt, exhibuerunt ac publice alta et intelligibili voce separatim legendas et fideliter insinuandas michi notario ad manus optulerunt quasdam patentes litteras in pergameni carta scriptas, preuilegia opidi seu ciuitatis eorum continentes, non raras, non abollitas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte viciatas, sed omni prorsus macula, vicio et suspicione carentes, sigillatas in pendente more regni et patrie Suecie consueto quinquagintanouem sigillis, videlicet veris et inconuulsis secretis venerabilium et reuerendorum patrum et dominorum Olauui, dei gracia archiepiscopi Upsalensis, Benedicti Lincopensis, Suenonis Skarrens, Thome Strengensis, Olauui Arosiensis, Magni Aboensis et Nicolai Wexionensis, eadem gracia ecclesiarum episcoporum, verisque integris claris immaculatis et indubitatis sigillis strenuorum et nobilium virorum dominorum Cristierni Niclissons dapiferi et Karuli Knutsons marskalci eiusdem regni Suecie ac ceterorum dominorum conciliariorum, militum militarium et nobilium dicti regni, in predictis litteris et presenti publico instrumento expresse nominatorum et nominandorum, quibus quidem litteris ad me receptis et ut premititur alte et intelligibiliter lectis et insinuatibus, ac una cum infrascriptis testibus tam inscriptionibus seu insculpcionibus eorundem sigillorum fideliter examinatis quam litteris receptis sollicitè perlectis et ascultatis memorati domini proconsules easdem litteras ad perpetuam rei memoriam sibi in hanc publicam formam per me notarium publicum fideliter conscribi et

redigi debita cum instancia supplicarunt. Quarum itaque litterarum preuilegialium tenor de verbo ad verbum subsequitur et est talis:

Här följer 1436 års bref (N:o 2) på svenska, hvilket skiljer sig från urtexten genom smärre obetydliga olikheter samt genom utelämnande af Broder Svenssons namn i namnförteckningen i brefvets början (se nedan), hvarefter den latinska texten vidtager:

De et super quibus omnibus et singulis iidem domini proconsules nomine et parte quibus supra pecierunt per me notarium publicum, sibi fieri et dari unum vel plura publicum seu publica instrumenta, acta sunt hec in pretorio predicto anno, indictione, die, mense et pontificatu primodatis, presentibus ibidem honorabilibus viris domino Nicholao Hinzikini, vicecurato, domino Katillo Mathei, prebendato Stockholmense, necnon discretis viris Johanne Horsth, Paulo Hemmingsson, Andrea Liffstenson, Henrico Skytta, Henningo Henningsson et Johanne Ormsson, ciuibus Stokholmensibus testibus ad premissa omnia et singula vocatis specialiter et rogatis.

(Något nedanför till höger står följande:)

Et ego Petrus Petri de Helsingia, clericus Upsalensis diocesis publicus sacra imperiali auctoritate notarius, quia predictorum preuilegiorum et litterarum productioni, exhibicioni, inspeccioni et fideli examinacioni omnibusque aliis et singulis premissis, dum sic ut premittitur agerentur et fierent, una cum prenomatis testibus presens interfui eaque sic fieri vidi et audiui, ideo hoc presens publicum instrumentum manu propria scriptum exinde rogatus confeci, subscripsi, publicam in notam recepi ac in hanc publicam formam redegem, signo quoque et nomine meis solitis et consuetis signaui requisitus in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum. Protestor insuper de depositione cuiusdam nominis proprii inter nomina militum ultimi, videlicet Broder Svenson, quod locum habet in terciâ viga in principio istius preuilegii inter hoc nomen proprium Gözstaff Algotsen et istud nomen riddare.

4. Kristoffers skydds- och privilegiebref. Stockholm den
7 maj 1442.

Afskrift i kopiebok från mitten af 1600-talet i Stockholms rådhusarkiv med titeln: *Inventarium öfver Stockholms stadhz privilegier*, sid. 34—36.

Vi Cristoffer, medh Guds nadh Sverikes, Danmarks, Norges, Vendis och Gotha konungh, palantzgreve på Rein och hertigh i Beijeren, giöre vitterliket alla män, som nu äro och koma skula, at fore troskap och tjäniste, som vara elskelika borghemestara, rådmen och mene borgere her udi Stokholm oss och vort righe Sverighe her til giordt hafva och här efter troliken göra magha och skula, tha hafva vi takit och untfongit och taka och untfä thöm och all theris gotz, rörendis och urörendis, ähhvor thet hälst ligger eller är, och alla theris hion och tjänara udi var konungslika värn, fridh och beskermingh och unna thöm alla the privilegier, frihet och nadher, som the af vara forfarne konnunge i Sverike fore oss hafft, niuth och brukit hafva. Ock ther till unne vi thöm theso effterskrifne artickle:

Först, klädheuset och vaghan.

Item, at the mughe och skule hafva frit fiskeri i vara fiskevatn, som umkringh Stokholm liggie, salte och fersche, toch hvars mans eghen eghedel uförsumit.

Item fri fågangh uppa Asö och Sickelöna.

Item unna vi thöm ny qvern, sva lenge vor nadh tilsigher.

Item stadhfeste vi thöm thet bref, som konungh Erik thöm gifvit hafver effter vars Herris ar MCDXX tertio i Köpenhaffn then mandagh näst effter vor fruve dagh *nativitate*, lydende, at engen skal eller ma udhseyle af ulaghlighe haffner eller i thöm köpsla¹.

Thy forbiuthe vi alla, ähva the hällst äro, och serdelis vara fogatto och ämbetmän förskrifna vara elskelika borghemästare, rådmen och borghere i Stokholm ellir theris godz, hion och tienere modh thenna var gunst och nadh i nokor matto at hindra eller hindra lato, qvälio eller uförrette under var konungslika hämpd och vredha. *Datum in castro nostro Stokholm anno domini M quadringesimo quadragesimo secundo in crastino beati Johannis ante portam latinam nostro sub secreto, anno regni nostri Svecie primo.*

¹ Jfr N:o 1.

5. Kristoffers bref om olaglig köpenskap. Stockholm den 19 mars 1444.

Original på pergament (24 × 14 cm.) i Stockholms rådhusarkiv. — 13 rader. Kristoffers sigill (skölden fyrdelad: Danmarks, Pfalz', Bayerns och Vendens vapen), skadadt. Brevet lika med Eriks af Pommerns bref af år 1423 (N:o 1). Dateringen lyder:

Datum castro nostro Stocholm feria quinta proxima ante dominicam letare nostro sub secreto presentibus apponito impendenti etc. anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo quarto.

6. Kristoffers bref om tullfrihet. Stockholm den 20 oktober 1444.

Original på pergament (24 × 11 cm.) i Stockholms rådhusarkiv. — 10 rader. Sigill, lika med under N:o 5, men oskadadt.

Vi Cristoffer, meth Gutz nadhe Danmarcks, Sverigis, Norgis, Vendis oc Gotes koning, palantzgreve pa Riin oc hertugh i Beyern, göre viderlicht alle men, at vi af vor sönderlige gunst oc nadhe svo oc fore troskap oc villighe tieniste, som vore besidende burghere her i Stocholm oss oc vort righe Sverighe her til trolige giort have oc her effter trolige göre oc bevise skule, tha have vi fordraghit them tollen her i Stocholm, thoc svo at the skule ej under sigh hanttere nokit fræmmethe mæntz gotz uden theris rætte eghit. Dhy forbiuthe vi alle, e hvo the helzt ære, oc ænkannelica vore foghete, æmbitzmæn oc tollere forskrifne vore burghere fore toll her i Stocholm nokit hinder eller qual at göre eller i nokre matto them ther fore at besvare, svo længe the thet af vor nadhe have, under vor koningslige heffnd oc vredhe. *Datum in castro nostro Stocholmensi pro festo undecim milium virginum nostro sub secreto anno domini MCDXL quarto.*

7. Riksrådets privilegiebref. Stockholm den 30 januari 1448.

Original på pergament (34 × 20 cm.) i Stockholms rådhusarkiv. — 12 rader. Stora rikssigillet (i sigillet Erik den helige hållande sköld med tre kronor).

Vi Niels, meth Gudz nadh erkebiscop i Upsala, Erik i Strengenes, Åke i Vesterares, meth sama nadh biscopa, Niels Jenisson i Diursholm oc Benct Jenisson af Salista, riddara oc Sverigis rikets höfvidzmen oc forstandara, meth flere gode men i righens radh i Sverige, som meth oss inkome til Stocholm arum epter Gudz byrd *MCDXLoctauo* nesta tisdagen for kyndelsmesso, göre vitherligit alle men meth thetta vart opna bref, at for then troskap oc vileliga tjänist, som ærlighe, beskedelige oc gode men i Stocholm vart rike Sverige giort hafva oc æn her epter troliga göra skola, hafva vi alle endrægteligha unt oc gifvit stadhenom i Stocholm Siklöna oc nya qværn meth torpom oc torpastadhom, meth allom tillaghom i vatho oc torro, som ther nu tilligghia oc af aldher tillighat hava in til Duvanæs oc Konunxhaffn meth allom Sverigis krono ræth, undantaghna the rættoghet Clara klosther ther til haver, om sva finnas kan.

Oc hafvom vi unt oc gifvit allom besitiande borghare i fornæmde Stocholm frihet for allan toll meth sva skæl, at enghen dyrfris til at forhegna eller fria andra manna gotz for sith eghit. Hvar ther meth findz, tha scal han hafva forbrudet tessa frihet.

Item hafva vi unt oc forlænt borgharomen i forscrifne Stocholm then fierda penningen af silfver tollen, them til oprætelse for then stora skada the fanghit hafva for riketsins sculd, til thes vi meth flere righens radh ythermera forramom om thera *privilegia*, frihet oc bestand.

Til mera visso oc tesses brefs höghre forvaring lathom vi meth vitskap henghia Sverigis rikets incigle for thette bref, som scrifvat oc gifvit ær ar, dagh oc stadh, som forscrifvat star.

8. Karl Knutssons privilegiebref. Stockholm den 7 december 1456.

Original på pergament (29 × 16 cm.) i Stockholms rådhusarkiv. — 22 rader. Sigillet ("secret") skadadt (skölden fyrdelad med tre kronor i öfre högre och nedre venstra fälten, Norges vapen i det nedre högra; det öfre venstra borta; hjärtvapen med båt).

Vi Karl, meth Gudz nadh Sverigis, Norgis ok Göta konung, göre vitherligit meth thetta bref, at vi af var synderlige gönst ok nadhe, sva och för troskap ok viliogha tjenst, som vare elskelige tro men oc undhersata, borgamästara, radhmen ok gantzka menethen i var stad Stocholm os ok vara forfarna konunga ok varo rike Sverige troligha giort ok bevisat hafva ok her effter troligha göra ok bevisa skolo, tha hafva vi fulbordat ok stadfest ok meth thetta vart bref fulbordum och stadfestum alla the *privilegia* och friheter, som vare forfarne konunga i Sverige ok rikeses radh, som var erkebiscop Nigils i Upsala, biscop Eric i Strengenes oc biscop Ake i Væstherares meth andra flere them i noghon forledhen tidh bebrefvadh och besegelt haffdo¹.

Och ther utofver unna vi them, at the magho ok skolo, hvar the kunno thes vidher komma, utan forfang byggia hus eller bodha ok annan averkan stadenom til rænto och nytto, och at the, som pa malmana vela byggia, göre enghen annan averkan effter thenna dagh utan kolgarda och annan svadana letta bygning, uppa thet at thet ej komber stadenom til forfang.

Ther meth unna vi och them then tomt öre her i byn, stadenom til forbætring for then skadha the ofta fanget hafva i rikeses örligh.

Vi stadfesta och meth thetta vart bref then bro toll och pala peninga², som nu för II ar uppa lagdes, uppa thet at stadhen skal förmagha halda bomen och brona færdugha mædher.

Item vilie vi ok, at then gillestughu i Stocholm, som mene köpmannen effter gamble sidvænie til söker, skal vara sva fridkalladh, at hva annan ther slar pust eller kinhæst, skal böta XL mark, och all oqvædz ordh, som ther görs, skolo vara i tvæböte. Oförrætthar och noghor noghen af radit ther eller annarstadz, æ hvat thet helzt hænda kan, meth orde eller gerningom, tha skal han böta över lagha böther XL mark.

¹ Jfr N:o 7.

² Pala (= pål) penningar, palageld, var en hamnafgift för fartyg.

Alla thenna forscrifna articla och hvar en af them vele vi, at the sva haldas skolo, som forscrifvit star, til evigh tidh, ok forbiuda vi alla, æ hvo the hælzt æra eller vara kunna, noghen tidh effther thenna dagh qvælia eller oforrætta forscrifna vars stadz Stocholms inbyggjara i noghra thenna forscrifna *articulis* och *privilegiis* vidh vara och vara effterkommende konunga hempdh och vredhe. Til vitnisbyrdh lata vi hængia vart secret för thetta bref, som gifvit ær oppa vart slot Stocholm daghen effter *sancti Nicholai* dagh *anno domini MCDL sexto*.

9. Riksrådets privilegiebref. Stockholm den 12 mars 1457.

Original på pergament (30 × 24 cm.) i Stockholms rådhusarkiv. — 32 rader. Stora rikssigillet (jfr under N:o 7), skadadt.

Vi Jenis, meth Gudz nadh erchebiscop i Upsala, Sigge i Strengenaes, Olaff i Vesterares, meth sama nadh biscopa, Eric Axilson, Joan Karlson, Eric Nipertz, Karl Magnusson, Fader Ulfson, Götzstaff Ulfson, Gregirs Benktzson, Magnus Benktzson, Christiern Benktzson, Ache Jenson, Eschil Ysacson, Staffan Ulfson, Gregirs Mattisson, Jesper Giordzson, Symon Körning, Johan Christiernson, David Benktzson oc Eric Nielson riddara, Niels Christiernson oc Æringisl Gædda a vapn, rikesens radh i Sverige, göre viterligt meth thetta vort opna bref, at fore troscap, vilieliga tienist oc margfalleliga bekostning, som hederlige, beskednæ, godhe men i Stocholm, Sverigis rike oc thess framfarna konungha, formannom oc förstændara altid troliga giorth oc bevist hava oc æn nu oc framdelis herepter troliga göra oc bevisa skola, tha havom vi alle endregteliga stadfest oc fulbordat oc meth thetta vort opna bref stadfestom oc fulbordom alla the gambla godha *privilegia*, friheter oc sidvænior, som tilforenne framfarnæ rikesens herrar, konunga oc hövitzmen them nadeliga gifvit, unth, fulbordat oc stadfest hava.

Och fræermere havom vi nu unth oc gifvit oc unnom oc gifvom stadenum Stocholm then yterste sudra qvarnen i Sudraström vidh

sudraporth, oc aflysom oc afleggiom nu oc epter thenna dagh all toll meth alla the besitienda giffta borgara i Stocholm boa, svo at the blifve tollfrie badhe ut oc in i rikit, togh svo at ingen dyrfves til at forhegna, forsvara heller fria andra fræmenda oc utlenska manna oc gesta gotz fore sith egith. Hvo ther meth findz, hava thenna frihet forbrudet.

Item at staden oc the ther inne byggia, skola vara frie fore alla utresor¹, utan svo vare, at stor magt pa laghe, oc the utresor ginge over menæ rikit oc rikesens inbyggjare.

Item at besitiendæ gifftæ borgara i Stocholm scola vara oc blifva undantagna oc frie fore all besönnertlig forbudh om ætande vara ut heller in föra, utan oc svo vare, at over alt mene rikit forbudes nagra ætande vara utföra.

Item at thet palageld nyliga palagdes i Stocholm scal blifva hædanfra som hertil vidh staden stadenum til hielp at byggia oc holda broar oc bryggjær ferdugha meth.

Item stadenum Stocholm unnom vi oc tomtören i Stocholm. Togh svo at herr Lambert Vestfal, borgamestaræ i sama stadh, skal niuta oc hava then sama tomtören i sin lifsthima, svo lengæ han lifver, epter thy han hanum tilforenne forlænter oc bebrefvader ær. Oc siden blifvæ han vidh staden stadenum til styrkilse oc forbætrilse.

Alla thenna forscrifna articla oc hvan vidh sigh lofvom vi forscrifnæ fore oss oc vara eptermonda stadugha, fasta oc obryteliga at holda, oc nær Gudh foger, vi faom en reth hull herre, tha viliom vi alle troliga erbeyda ther om, at thet i alla matta ytermere scal varda stadfest oc fulbordat. Til thesse brefs mere visso, ytermere forvaring oc bætre stadfestilse lotom vi alle endregteliga meth vilia, vitscap oc beradno modhe Sverigis rikes incigle viterliga hengies for thette bref. *Datum Holmis ipso die beati Gregorii anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo septimo.*

¹ Allmänt uppbåd af krigsfolk.

10. Riksrådets förläning af Solna och Brännkyrka socknar.
Stockholm den 12 mars 1457.

Afskrift i *Inventarium* etc. (se under N:o 4), sid. 46—48.

Vi Jenis, medh Gudz nadh erchebiscop i Upsala, Sigge i Strengnes, Oloff i Västerares, medh samma nad biskopa, Erik Axelsson, Joan Carlsson, Erik Nipertz, Karl Magnusson, Fadher Ulfsson, Gözstaff Ulfsson, Gregers Benktsson, Magnus Benktsson, Cristiern Benktsson, Ake Jensson, Eskil Isachson, Staffan Ullfsson, Gregers Mattsson, Simon Körningh, Jesper Jordsson, Joan Christernsson och David Benktsson, riddara, Niels Christiernsson och Eringisl Gädä a vapn, rikesins radh i Sverighe, göre vitterligit medh thetta vårt öpna bref, at fore troskap oc vilieliga tienist, som hederlige, beskedne, godha män, radhit oc borgarana i Stokholm Sveriges rike, thes framfarnom formannom, konungom oc forstandarom och nu oss troligha bevist hava oc än her ephther troliga göra ok bevisa skola, tha havom vi unt oc förlänt ok medh thetta vart öpne bref unnom och förlänom stadhenom Stockholm alla the skatskylloga cronona bonder i Solna oc Brennekyrkie soknom boande ära, medh alla konungsliga ränta oc rättoghet, till des Gudh foger vi faom en reth hull herre igen, oc nar vi honom hava, tha lofvom vi alla troliga erbejda ther om, at han tha vele framdelis unna ok förläna the samma bönder under staden, stadhenom till styreckelse ok uthryme.

Thy biudhom vi allom skattskyllägom cronona bönder i foreskrefnom sochnom oc hvarjom vidh sigh, at the vara radheno i Stokholm eller them the ther tilskicka, hörughe ok lydughe, oc göre thy eller them oc inghen annan vilieliga oc redheliga sina arliga utskylder i hvarjom the helzt vara kunna i skatt eller androm utskyldom, oc förbiudhom allom, enom oc androm, hvo the heltz vara kunna, radhit i Stokholm her udinnan hindre, qvälie heller i noghan mata omaka under var oc righesins strengha nefst, hempd oc ogönst.

Till dhess brefs mere visso, högge förvaringh ok yttermere stadhfestilse, lathom vi alla endregteliga medh vilia, vitskap ok beradnom modhe, Sverigis rikis incigle hengias före thetta bref.
Datum Holmis ipso die beati Gregorii anno domini millesimo quadingentesimo quinqvagesimo septimo.

11. Kristiern I:s skydds- och privilegiebref. Stockholm den 23 juni 1458.

Original på pergament (41 × 24 cm.) i Stockholms rådhusarkiv. — 19 rader. Kristierns sigill (sköld fyrdelad med Danmarks, Sveriges, Norges och Vendes vapen, det sista en drake; hjärtvapen med två tvärbjälkar) i rödsvit snodd. — I uppvecket nedtill: *Ad mandatum domini regis presentibus domino Erico Absolonis magistro curie et Heynone monetario.*

Vi Cristiern, meth Gutz nadh Sverikes, Danmarcks, Norgis, Vendes oc Gotes konung, greve i Oldenborgh oc Delmenhorst, göre viderlight alla men, som nu æra oc komma schula, at ep-terthy, at Gudh thet nu svo foghet hafver meth sin nadh oc mis-kund, at vi fuldmechtugh konung æra over thessa thry rikene, oc the ther meth igenkompna æra i godhe gamble sambindelse, kerlig-het oc fast samværilse, Gudh thess lof hafva, tha kunne vi vel besinne, at oss tilbör vora ælskelige rikenes inbyggjara oc hver, epter thy som the oss oc rikene til troskap oc thieniste vëra kunno, at benathe oc besörghe meth *privilegiis*, friheter oc nather, thy for sönderliga troskap oc thieniste, som vora ælskelige borghemestera, radhmen oc mena borghera i vor stadh Stokholm oss oc vort rike Sverike her til giort hafva oc her epter troliga göra muga oc schula, tha hafva vi takit oc utfongit them oc alt theris gotz, rörlight oc örörlight, oc alla theris hion oc thienera uti vor konungsliga vern, fridh oc beskerming oc hafva natheliga unt them alla the oc svodane *privilegia*, friheter oc nather, som vor forfarne konung Cristoffer, hves siel Gudh nathe, them for oss natheliga unt oc gifvit hafver, som hans brefve ther om utvise: et som luder om tollen her i Stokholm, annet om olagliga haffner etc., thredie ehvat matto oc hvat tidh Vestrears borghera muga her köpa meth gestenom miel oc malt etc., fierdhe bref om beskermilse, clædha-husit, vaghana, fiskeri oc nyqvern etc., hvilke forscrifna konung Cristoffers brefve alla oc hveriom enkannerlica i oc meth thetta vort opna bref vi stadhfestom oc fuldburdhom i alla sine article fasta oc obrudelige holla schulendes¹.

Oc ytermere hafva vi natheliga unt oc forlent forscrifna vora ælskelige borghemestera, radhmen oc borghera i Stokholm Söklöna meth allom tillaghom i votho oc thörro oc sudhreqvern i Sudhre-

¹ Kristoffers bref om tullen, se N:o 6; om olagliga hamnar, se N:o 5; om "beskermilse" etc., se N:o 4. Brevet om Västerås borgare är här icke medtaget.

ström vidh sudhreporten oc thet palageld, som nu pa laght ær i Stokholm til stadzens nytte oc forbæthring, svo lenge vor nadh tilsigher, forbiuthendes alla ehvo the helzt æra eller væra kunno, oc enkannelica vora foghetta oc æmbitzmen forscrifna vora borghemestera, radhmen oc mena borghera her i Stokholm pa persone, gotz, hion oc thienare omoth svodane vor beskermilse, stadhfestilse, *privilegiis*, friheter oc nather oc forlæning i nokra matto at hindra eller hindra lata, qvelia eller oforretta under vor konungliga hempd oc vrethe. *Datum in castro nostro Stokholmensi vigilia beati Johannis baptiste nostro sub regali secreto presentibus appenso anno domini MCD quinquagesimo octauo.*

12. **Kristiern I:s donation på hus och förordning om husbyggnader. Stockholm den 25 juni 1458.**

Original på pergament (28 × 19 cm.) i Stockholms rådhusarkiv. — 18 rader. Kristierns sigill, se under N:o 11. I uppvecket nederst: *Ad mandatum domini regis presentibus domino Erico Absolonis et monetario.*

Vi Cristiern, meth Gutz nadh Sverikes, Danmarcks, Norgis, Vendes oc Gotes konung, greve i Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre viterlight, at fore troskap oc vilieliga thienist, som vora ælskelige borghemestere, radhmen oc menighet i Stokholm oss oc vort rike Sverike her til giort hafva oc oss oc rikit, vor kere husfrue oc barn, tilkommende konunge epter vor tidh, the oc theris epterkommere her epter troliga göra oc bevisa scula oc magha, tha hafva vi natheliga unt oc gifvit oc meth thetta vort opna bref unnom oc gifvom them til everdeliga æije til vor stadz Stokholms sönderliga nytte oc behof et hus næthen for kaken¹ sammestadz liggendes meth jordh, grund oc alla sine æijedelor, som dana arf ær oc værit hafver af alder oc konung Eric fordhom forlent hathe Jes Ormsson, som dödh oc afgangen ær.

¹ Kåken (skampålen) stod på Stortorget.

Item unne vi forscrifna vora ælskelige borghemestere, radhmen oc menighet i Stokholm, at the magha byggia hus, bodher oc andra averkan, hvor the kunne thess vetherkomme utan forfang, stadhanom til rentto oc nytte, thoc svo at engen bygning skal her epter bygges vesten til moth Grabrödhre closter¹ lenger udh en tornet oc stadzens mur recker oc tilsigher, oc at the, som pa malmana vilia byggia, göra enga andra averkan epter thenna dagh utan kalgardhe oc andra svodane lette bygninge, pa thet at thet æy ær stadhenom til forfang, forbiuthendes alla, ehvo the helzt æra eller væra kunno, oc serdelis vora foghetta oc embitsmen forscrifna vora borghemestere, radhmen oc menighet oc theris epterkommere omoth forscrifna article eller nokor af them at hindra, qvelia eller oforetta i nokra mat under vor konungsliga hempd oc vrethe. *Datum in castro nostro Stokholmensi crastino beati Johannis baptiste nostro sub regali secreto presentibus appenso anno domini MCD quinquagesimo octauo.*

13. Kristiern I:s resolution på Stockholms stads besvär om olaga hamnar och om handeln i Dalarne. Djurehamu den 27 augusti 1461.

Original på pergament (27 × 16 cm.) i Stockholms rådhusarkiv. — 18 rader. Sigillet skadadt, det samma som under N:o 11, men med ett midtvapen, fyrdeladt med två lejon i öfre högra och nedre venstra fälten samt nässelblad och tre spikar i öfre venstra och nedre högra (Schleswigs och Holsteins vapen); hjärtvapen med två tvärbjelkar. Under uppvecket står: *Dominus rex per se presente Heynone monetario.*

Vi Cristiern, meth Gudz nadhe Danmarks, Sverigis, Norgis, Vendes oc Gotes koningh, hertogh i Sleswigh, grefve i Holsten, Stormarn, Oldenborgh oc Delmenhorst, göra alle viderlicht, at vore borghemestere oc radhmen i Stocholm hafva kert fore oss, at her i vort rike Sverike ere mange ulaghe haffner, som ere Östhammer,

¹ På Gråbrödra-(Riddare-)holmen.

Hernesant oc andre, som komme oc ere fornämnde vor köbstedh Stocholm til stor forfang oc forderfveligh skatha, oc at them hinder görs i Dalene, at the ey moghe köpsla i Dalene som andre upstedher. Tha ere vi nu svo over ens vordhne meth vore elskelige radh, upa thet at forscrifne vor köbstedh ma thes ydermere forbætris oc blifve bestandende, at forscrifne ulaghe haffner skule ey lenger tilstedhes eller uppeholdis thit in eller ut noget at före i nokra mato. Dyrfves eller findz nogher ther modh at göre, tha skal ther utover rättis efftir laghen.

Item hafve vi af vor sönderlighe gunst oc nathe unt oc tilladet, at forscrifne vore borghere i Stocholm moghe felige oc uhindrethe köbsla i Dalene ligervis oc i alla mato, som the i andre upstedher göre, svolenge vor nathe tilsigher, forbiuthendis alle, ehvo the helst ere, her omodh at söghie eller utseyggle af forscrifne ulaghe haffner vedh then plict, som fore er rört, oc forbiuthe vi ider, vore foghete oc embitzmen i forscrifne Dalene, fornämnde vore borghere i Stocholm noget hinder at göra pa köbsla i Dalene oc pa svodane frihet, som andre upstedher hafve i forscrifne Dalene, under vort hyllest ok nathe. *Datum Diurehaffn feria quinta post festum beati Bartholomei apostoli nostro sub secreto presentibus appenso anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo primo.*

14. **Kristiern I:s återkallelse af bref, som äro Stockholm till skada. Stockholm den 17 oktober 1463.**

Original på pergament (27 × 10 cm.) i Stockholms rådhusarkiv. — 9 rader. Sigillet lika det under N:o 13, skadadt. Under uppvecket står: *Ad relationem domini Gostavi Karoli.*

Vi Cristiern, meth Gutz nadh Damarcks, Sverikis, Norgis, Vendes oc Gotes konung, hertugh i Sleswigh, greve i Holsten, Stormaren, Oldenborgh oc Delmenhorst, göre viterlight meth thetta vort opna bref, at vi epter vora ælskeliga radz radh igenkalle alle the brefve, som vi tilforen hafvom udhgifvit, som vore kere undersate

borghemestere, radh oc almogha her i Stockholm kunne være til forfang oc skadha, oc helst the brefve, som köpsvene hafva, ludendis om köpslaghen at drifva i landet, stadhen til stor skadha oc forderff, at the epter thenna tidh æy skule brukes eller macht hafva, oc göre vi them machtlöse meth thette vort opna bref. *Datum in castro nostro Stockholmensi in profesto beati Luce evangeliste nostro sub secreto presentibus appenso anno domini MCD sexagesimo tercio.*

15. Jöns Bengtssons, biskop Kettil Karlssons och flera råds-
herrars förlikning med Stockholms stad. Stockholm den
3 februari 1465.

Original på pergament (29 × 23 cm.) i Stockholms rådhusarkiv. — 25 rader. Af tre sigill är blott det tredje, Erik Axelssons (fyrdelad sköld med växt i öfre högra och nedre venstra fälten) kvar. Tryckt i *Styffes Bidrag till Skandinaviens historia* III, sid. 160 ff.

Vi Jenis, meth Guds nadh erchebiscop i Upsala och Sveriges förste, Kætell, meth sama nadh biscop i Linköpfung, Sveriges forstendere, Erik Axelsson, Ture Turesson, Cristiern Benctzson, David Benctzson, Erik Nielsson, Yver Green, Jon Slaveka, Niels Fadhersson, riddere, oc Erik Karlsson a vapn, görum viterligit alla, at vi hafva giort en venligh sæmie, kärlech oc endræcht meth ærligha oc fornumpstuga men, borgmestere oc radhmen i Stocholm, uppa theres alles borgeres oc menighetins vegna i fornempda stadh, sva vell fravarande som nærvarande, i alla matho, som herepter scrifvet star.

Först sva, at aller then ovelie oc tvedræcht, som her till varet hafver mellen oss oc alla the godha men meth oss hallit hafva pa the ena sidho, oc mellen fornempda borgmestere, radhmen, menigheten i forscrifne stadh oc alla andra godha men, som meth them hallit hafva i thenna förlöpen thima, pa the andra sidho, scall alstings vara aflagd, oc scall aldrih offtere ther om herepter, inrikes eller utrikes meth noghra ondo pa fornempda borgmestera, radhmen oc menigheten i forscrifne Stocholms stadh, eller theres methhallarom, theres

arfvom eller epterkomendom, vræckias eller hempnas i noghra handa matho, vidh hvars theres lif oc gods, som dyrfves her i mot at göra.

Oc stadfæstom vi alle fornempde oc meth thessins vors brefs macht oc krafft stadhuga oc stadhfesta hallas viliom på rikesins vegna alla forscrifnes Stockholms stads lagh, friheter oc *privilegia*, som the fornempde borgmestere oc radhmen i Stocholm, the ther nu æra eller till förende varit hafva, fangit, forvorfvat eller impetrerat hafva af herrom och förstom eller rikesins forstendarom.

Item alla the fanga, som uppa badha sidhor i thenne tve-dræcht gripne æra, scholo alle vara theres fængilse strax qvitte, fri, lidhuga oc löse, hvat the höra oss eller the godha men till, som meth oss hallit hafva, eller höra the fornempda borgmestere, radhmen eller noghra them till, som meth them hafva hallit.

Alla thenna forscrifna articla oc hvan thera serdelis vidh sich lofvom vi fornempde erchebiscop etc. for oss, vora vener oc arfva allom them forscrifnom borgmesterom, radhmannom och menighetenne i Stocholm, theres vener oc arfvom eller epterkomendom, stadhuga, fasta oc obruteliga at halla vidh vora æro, sannend oc godha tro utan alla arga list eller noghra handa hielperædhe. Till thes mera visso oc fastare forvaring lata vi, erchebiscop Jenis, biscop Kætell oc Erik Axelsson riddere hengia vor secret oc incigle for thetta bref a allas vores vegna fornempdes. *Datum in opido Holmensi ipso die beati Blasii episcopi et martiris anno domini MCD sexagesimo quinto.*

16. Riksrådets förpantning af Gestrikland och Uppsala köpstad till staden. Stockholm den 21 september 1470.

Afskrift i kopiebok i Stockholms rådhusarkiv från 1700-talet i två volymer med ryggtitel: *Kongl. förordningar, privilegier och resolutioner rörande Stockholms stad*, Vol. I sid. 88—91.

Vi efterskrefne Sten Sture, Sveriges rikes föreståndare, Erich Axelsson, Ivar Axelsson, Erich Erichsson, Nils Sture, och Göstaf

Carlsson, riddare, göre vitterligit, at efter flere riksens råd samtyckie och vilje, så ock för then stora skuld och geld, som vår nådige herre, konung Carl, Gud hans själ nåde, ärlige och beskedelige män, borgmestare, råd och menigheten i Stockholm skyldig var, hafve vi unt och förlänt och med thetta vårt öpne bref unne och förläne förenämpde borgmästare, rådmän och menigheten i Stockholm Gestrikeland och Upsala köpstad med allo konungsligo ränto och rättighet, så länge the igen hafva theras betalning efter theras nöije, som förberörde vår nådige herre them skyldig var.

Ty bedje vi och på cronones vägna bjude Eder alle, skattskylloge bönder och crono-landbo, som bo i förberörde Gestrikeland, thesslikes borgmästare, råd och menigheten i förberörde Upsala stad, at vara förenämpde borgmestare, råd och menigheten i Stockholm eller hvem, som the ther til skickandes varda, hörige och lydoge, görandes och gifvandes them redeliga all årlig skatt, sakörer, återstäder, utskylder och alle andre rättigheter, som I uppå cronones vegna pliktige äro, och ingom androm, så lenge the theras betalning igenhafva, som föreskrifvit står.

Förbjudandes alle eho the hälst äro, eller vara kunne, synnerliga fougter och embetsmän, förbenämpde borgmästare, råd och menigheten i Stockholm här emot at hindra eller hindra låta, möda, qvälja eller i någon mätto oförrätta, vid riksens hämpd, nepst och plickt. *Datum in castro Stockholmensi feria tertia ante festum beati Mathei apostoli nostro sub sigillo anno domini 1470.*

17. Riksrådets upphäfvande af stadslagens bestämmelse om tyskar i städernas råd. Stockholm den 14 oktober 1471.

Original på pergament (37 × 20 cm.) i Stockholms rådhusarkiv. — 22 rader. 21 sigill: stora rikssigillet (jfr under N:o 7), Jakob Ulfssons (två småsköldar, den ena med örnfot), biskop Henriks (två nycklar och kräkla korslagda), biskop Hans' (nyckel och svärd korslagda), biskop Lydeches (två småsköldar, den ena med sparre), biskop Gudmunds (tre stjernor), Sten Stures (tre sjöblad), Erik Axelssons (fyrdelad sköld, skadad), Erik Eriks-

sons (sjuuddig stjerna), Nils Stures (otydligt), Gustaf Karlssons (gumsehufvud), Fader Ulfssons (sparre), Johan Christerssons (otydligt), Gustaf Olofssons (stenbock, skadadt), Gregers Bengtssons (två snedbjelkar), Gregers Mattssons (skadadt), Karl Knutssons (spets nedifrån), Erengisl Geddas (?blott mindre bit kvar), Lindorm Björnssons (blott remsan med namn), Nils Faderssons (? sigillvaxet borta), Laurens Haraldssons (klufven sköld: två snedbjelkar till venster, otydligt till höger). De återstående sigill hafva aldrig varit vidhängda. Tryckt i *Schlyters Samling af Sveriges gamla lagar* XI, sid. 401 ff.

Vi Jacob, meth Gudz nad erchebiscop i Upsala, Henric i Lyncöpfung, Hanes i Strengenes, Lydecha i Vesterares, Gudmund i Vexio, meth samma nad biscopa, Sten Sture, Sverigis rikis forstendare, Eric Axelsson, Eric Ericsson, Niclis Sture, Götstaff Karlsson, Fadher Ulfsson, Johan Cristiernsson, Götstaff Oleffsson, Gregers Benctsson, Gregers Mattesson, Karl Knutsson, Eringisl Gedda, Eric Magensson, Niclis Fadheresson, Laurens Haraldsson, riddere, Arvid Trulle, Karl Benctsson, Lindorm Biörnsson, Hanes Diekn oc Jesse Oleffsson, vepnare, Sverigis rad och men, göre viterlicht, at ar effter Gudz byrd tusandefyrahundrædesiutigiförste synedaghen nest effter *sancte Birgitte* dag, upa then tidh Gud hadhe gifvit oss sin nad, at vi af hans oc vare helige patronar besynnerlige forsyn meth flere gode manna oc almoge hielp ovirvunno vara oc rikesens ovener, konung Cristierns macht, upa Brunkaberg thorsdaghen til forena, tha kom menigheten her i Stocholm oc af flere andra stædher oc almoge af alla landskap her af riket for oss oc bekerde sigh om then stora forfang oc forsmidilse, som menige Sverigis rike haver longlige haft af thet, at alle köpstædherne i Sverige schulle vara forplictoge til at hafva halffdelen i stadz rad tydska borghamestere oc radmen, af hvilkit stor tvedrecht, ovilie oc forderff ære langlige oc ofta uprest oc æn her effter ytermere upresa kunne, om thet sva framdelis schulle blifva standande, oc sadhe forrörda menighet oc almoge, at for svadana merkelige saker schuld, oc serdelis effter thet at thet engen stadz kan spöras, at nagan stad schulle vara forplictog til at hafva tu tungamal i sit sitiande rad, likemange af hvan delen, tha ville the engeledis tilstædhia, at ther schulle nagan utlendsk vara i stadz rad ovir alt Sverige. Elles sadhe the sigh aldric vilia komma Sverigis herra oc rad til hielp oc untsetting, om them nagan tidh til trengde, oc sadhe the framdelis, at ville vi icke strax sætia the tydska rad af, tha ville the vagha ther ovir lif oc gotz, at the ville thet sielfve vidhergöra. For svadana märkelige rikesens erende schuld, oc upa thet at ther schal eig ytermere osæmia,

tvedrecht, forfang, schadhe oc forderff her effter afkomma, tha hafva vi thet alle afsagdt oc endrechtelige afsighia, strengelige oc hardelige forbiudendis, at nagra utlenska schola nagan tidh her effter sitia antige for borghamestere eller radmen eller nager mærkelig embete hafva i stadhen, som ære tollscrifvare, stadzscrifvare oc vardscrifvare döme. Men hvar stadh schal her effter styras oc regeras meth svenska inlenska men, som hafva i stadhenom liggiande grund, til evich tidh, oc schal then article uti stadz laghen, som ludher, at halfdelen i radhit scholo vara svenske oc halfdelen tyske, aldric nagan tidh her effter blifva vidh macht¹. Oc thes ytermere til visso oc höghre forvaring latom vi alle fornempde endrechtelige hengia vare secret oc incighle meth Sverigis clemma² nidhen vidh thetta bref, gifvit i Stocholm upa *sancti Calixti* dag ar, som forscrifvat star.

18. Riksrådets stadfästelse å 1436 års privilegiebref. Stockholm den 22 augusti 1494.

Original på pergament (63 × 45 cm.) i riksarkivet, dit det kommit från Kristiern II:s arkiv (eller Münchenersamlingen, jfr *Meddelanden från*

¹ Stadslagens konungabalk, II, (*Schlyter, Samling af Sveriges gamla lagar*, XI sid. 7 ff.) löd före denna tid: "Borghamestara sculu vara alz siæx thre svenske oc thre thyzske, oc tve skulu vara hvart arith. Radhmen sculu vara thretigi altz, halft af hvario. Then scal vara svensker borghamestare eller radhman, sum var födder af svenskum fadher, æ hvat modher var svensk eller thyzsk. Thydzsker borghamestare scal vara thæn, sum var födder af thyzskom fadher, e hvat modherin var thyzsk eller svensk; oc aldre skal thet adhraledhis skiptas. Tio skulu vara um eth ar, fëm svenske oc fëm thyzske, sva annath arith, oc samuledhis thridhia, oc tve borghamestara hvart arith medh them tio, som för ær sakt." Dock tillägges, att svenskar kunna komma i stället för tyskar, om dessas antal i staden är för litet.

Efter förändringen kom flocken att lyda: "Borghamestara skulu vara fyre svenske men ok radhmen fyre och tiughu, svenske ok eig utlændzske. Eig ma eller skal noghan tidh nokar utlændzsker borghamestare eller radman vara, ok eig hellir hafva embete i stadhenom, som æro tolskrifvare, stadzscrifvare, vordskrifvare döme, eller noghat annat embete, ther maeth uppa liggher", etc.

² Det stora rikssigillet.